

До Спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.060
Хмельницького університету управління
та права імені Леоніда Юзькова
29013, м. Хмельницький, вул. Героїв
Майдану, 8

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата юридичних наук, доцента, Краковської Анжеліки Євгеніївни
на дисертацію Чудак Олесі Миколаївни на тему «Правове регулювання
адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації», подану на
здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Зважаючи на стрімку цифрову трансформацію суспільства, активне впровадження інформаційних та цифрових технологій в публічне управління (зокрема, в адміністрування податків і зборів) є важливою складовою системи управління публічними фінансами. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена низкою вагомих чинників, що визначають сучасний стан та перспективи розвитку податкової системи України. Стрімка цифровізація всіх сфер суспільного життя, включаючи державне управління та економіку, об'єктивно вимагає адекватного правового регулювання адміністрування податків і зборів. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій докорінно змінює способи взаємодії між державою та платниками податків, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності податкового контролю, спрощення процедур звітності та сплати податків, а також зниження адміністративних витрат. Однак, ці процеси також породжують нові правові виклики, пов'язані із захистом персональних даних, кібербезпекою, юридичною значущістю електронних документів та цифрових підписів, визначенням юрисдикції в онлайн-середовищі тощо. Існуюча нормативно-правова база у сфері адміністрування податків та зборів не завжди повною мірою враховує специфіку цифрового середовища та потребує адаптації до нових реалій; законодавство часто залишається фрагментарним, містить прогалини та колізії, що ускладнює ефективне застосування цифрових інструментів у податковій сфері та може призводити до порушення прав як платників податків, так і контролюючих органів. Крім того, питання правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації має безпосередній вплив на фінансову безпеку держави, наповнення державного та місцевих бюджетів, а також на створення сприятливого бізнес-клімату. В умовах цифровізації та євроінтеграційних прагнень України, гармонізація національного законодавства у сфері оподаткування з правовими актами Європейського Союзу є стратегічно важливим завданням.

Враховуючи зазначене, комплексне наукове дослідження правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації є своєчасним, актуальним, має важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку податкової системи України та є нагальною потребою сьогодення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірності та новизни. Дисертація за своїм змістом є цілісним дослідженням обраної проблематики. Всі структурні елементи роботи поєднуються в єдине ціле за законами формальної логіки. Викладення матеріалу є логічно послідовним. Зміст дисертаційної роботи О. М. Чудак відповідає встановленим вимогам. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, які містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

Заслуговує на увагу вдало визначена авторкою мета дослідження, яка полягає у тому, щоб на основі комплексного дослідження стану правового регулювання адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації в Україні, виявити існуючі правові проблеми в цій сфері та розробити шляхи їх вирішення. Для досягнення поставленої мети у роботі було поставлено та успішно вирішено такі завдання: охарактеризувати трансформацію теоретико-методологічних підходів до визначення поняття адміністрування податків і зборів; розкрити правові основи цифровізації публічного управління в Україні; дослідити генезис правового регулювання адміністрування податків і зборів; охарактеризувати правові засади функціонування окремих сервісних інформаційних і цифрових технологій та інструментів, впроваджених в податкове адміністрування; розкрити правові засади здійснення податкового контролю в умовах цифровізації; висвітлити особливості правового регулювання адміністрування окремих податків і зборів в умовах цифровізації; дослідити правові засади обміну інформацією між податковими органами та органами державної влади – держателями реєстрів та інших інформаційних платформ; визначити порядок обміну інформацією між податковими органами та іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та фінансовими установами в сфері виконання бюджетів за доходами в процесі реалізації діяльності з адміністрування податків і зборів; з'ясувати стан правового регулювання міжнародної взаємодії суб'єктів адміністрування податків і зборів в сфері протидії порушенням законодавства України, шахрайству та іншим порушенням, які впливають на фінансові інтереси ЄС в умовах цифровізації; запропонувати напрями удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів. Аналіз тексту дисертації свідчить, що для виконання вказаних завдань авторкою було застосовано потужний арсенал наукових засобів, що обумовило високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у роботі.

В поданій до захисту дисертації сформульований ряд важливих висновків, пропозицій і рекомендацій, що є новими для науки 081 «Право», а також є достатньо аргументованими та виваженими. Достовірність отриманих

авторкою наукових результатів підтверджується тим, що було проведено аналіз трьохсот джерел, серед яких наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, дисертаційні та монографічні дослідження, законодавство України та джерела міжнародного права, судова практика, а це дозволяє зробити висновок щодо обґрунтованості висловлених пропозицій авторки з питань покращення правового регулювання у досліджуваній сфері. Таким чином, наукові результати проведеного дисертанткою дослідження щодо правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації є достовірними, виваженими та обґрунтованими, відповідають темі дисертації.

На підставі авторського аналізу міжнародних договорів щодо врегулювання взаємодії податкових органів сформульовано пріоритетні напрями правового регулювання в цій сфері (розширення системи міжнародних угод про обмін податковою інформацією; уніфікація стандартів електронного документообігу; розробка механізмів оперативного реагування на нові види податкових правопорушень; посилення захисту інформації при міжнародному обміні тощо), що свідчить про органічний зв'язок наукової новизни та практичної значущості дисертації О.М. Чудак.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження. Сформульовані у дисертації узагальнення, висновки та рекомендації дійсно можуть бути використані у науково-дослідній діяльності – як основа для наступних науково-правових досліджень, спрямованих на вирішення проблем правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації; у правозастосовчій практиці – для удосконалення організаційно-правових засад діяльності податкових органів; у правотворчій діяльності - під час розробки законодавчих актів у сфері адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації; у навчальному процесі – під час викладання дисциплін «Податкове право», «Практика застосування податкового законодавства», «Фінансове право», «Інформаційне право», «Актуальні проблеми інформаційного права», «Адміністративне право», «Адміністративний процес».

Наукова обґрунтованість, рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності підтверджується тим, що у роботі було застосовано комплекс загально-наукових та спеціальних правових методів дослідження, використання яких обумовлено метою і завданнями, особливостями об'єкта та предмета дослідження, а також системним підходом до аналізу стану правового регулювання адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації в Україні. Діалектичний метод був використаний під час дослідження сутності та змісту адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації, вивчення динаміки розвитку законодавства, що регулює цифровізацію публічного управління та податкове адміністрування як важливу складову системи управління публічними фінансами, реалізації функцій адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації, правові взаємодії у сфері адміністрування податків та зборів (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1). Історичний метод сприяв

виявленню закономірностей та динаміки розвитку правового регулювання цифровізації публічного управління, адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації, функціонування електронних реєстрів, електронного кабінету та інших інформаційних та цифрових технологій і інструментів, держателями яких є податкові органи (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1). Методи логіко-семантичного аналізу, абстрагування та узагальнення допомогли визначити дефініції таких правових понять і категорій як «адміністрування податків та зборів», «цифровізація», «цифрове податкове адміністрування», «цифрова сервісна служба», «інформаційний обмін» (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 3.1). Аналітичний метод використано під час з'ясування сучасного стану дослідження правового регулювання адміністрування податків і зборів в Україні (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1., 2.2, 2.3, 3.1, 3.2), а також під час аналізу міжнародної взаємодії суб'єктів адміністрування податків і зборів в сфері протидії порушенням законодавства України та іншим порушенням, які впливають на фінансові інтереси ЄС в умовах цифровізації (підрозділ 3.3). Статистичний метод дозволив узагальнити юридичну практику, проаналізувати емпіричну інформацію, що стосується теми дисертаційного дослідження (підрозділ 2.2). Порівняльно правовий метод використано для визначення проблем правового регулювання цифровізації публічного управління, які впливають на правове регулювання цифровізації податкового адміністрування, функціонування електронних реєстрів, електронного кабінету та інших інформаційних і цифрових технологій та інструментів, держателями яких є податкові органи, міжнародної взаємодії адміністрування податків і зборів у сфері протидії порушенням законодавства України та іншим порушенням, які впливають на фінансові інтереси ЄС в умовах цифровізації (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 3.3). Опрацювання змісту дисертації довело, що використання заявлених авторкою методів дослідження є адекватним і коректним, дозволило отримати та належно аргументувати нові наукові результати, забезпечити їх доказовість та об'єктивність.

Авторкою цілком логічно обрано нормативну базу дослідження, яку становлять Конституція України, Податковий кодекс України, акти Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, що регламентують питання правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації, а також міжнародні акти за темою дослідження. Емпіричною базою дослідження є узагальнені дані практики діяльності суб'єктів адміністрування податків та судової практики, статистичні та інші матеріали, політико-правова публіцистика, словникові видання. Все це дозволило дисертантці досягти достатньої наукової обґрунтованості, повністю виконати поставлені завдання та свідчить про оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Наукова новизна отриманих результатів заключається в тому, що дисертаційне дослідження є одним з перших наукових доробків, в якому на основі комплексного аналізу наукових джерел, чинного законодавства України та джерел міжнародного права, судової практики здійснено теоретичне

обґрунтування та сформульовано низку нових наукових положень, висновків, а також пропозицій щодо напрямів удосконалення правового регулювання адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації.

Повнота викладу положень дисертації, висновків та рекомендацій в опублікованих наукових публікаціях. Ознайомлення з опублікованими працями (список яких наведено в дисертації в повному обсязі) за темою дисертації О.М. Чудак, надає можливість зробити висновок, що основні результати дисертаційного дослідження викладено у п'ятих наукових статтях, розміщених у наукових фахових періодичних виданнях з юридичних наук, а також у шістьох тезах доповідей на міжнародних та всеукраїнській науково-практичних конференціях, круглих столах.

Оцінка змісту дисертації. Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження О.М. Чудак дозволяє дійти висновку, що робота містить результати її особистих досліджень. У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, рівень наукової розробки, визначаються мета та завдання дослідження, об'єкт та предмет дослідження, методи дисертаційного дослідження, його науково-теоретична, нормативна та емпірична основи, практичне значення отриманих результатів, сформульовано наукову новизну одержаних результатів та основні положення, що виносяться на захист.

У розділі 1 авторкою охарактеризовано трансформацію теоретико-методологічних підходів до визначення поняття адміністрування податків і зборів; розкрито правові основи цифровізації публічного управління в Україні; досліджено генезис правового регулювання адміністрування податків і зборів. Авторкою вказано, що трансформація визначення поняття адміністрування податків і зборів, пов'язана з розвитком ринкових відносин, зміною принципів та структури економіки і переосмисленням функцій податкових органів; констатовано, що відбувся перехід до цифрового податкового адміністрування; виокремлено етапи процесу цифровізації адміністрування податків і зборів (етап впровадження інформаційно-комунікативних технологій в управління в податковій системі, етап впровадження ІКТ в адміністрування податків та зборів та етап впровадження інструментів цифровізації в адміністрування податків та зборів) тощо. Зроблено висновок, що удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів вимагає: 1) розроблення та прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення функціонування електронних реєстрів, електронного кабінету та інших цифрових та інформаційних технологій, держателями яких є податкові органи, правових засад податкового контролю в умовах цифровізації; справляння окремих податків та зборів; забезпечення обміну інформацією між податковими органами та іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та фінансовими установами в сфері виконання бюджетів за доходами в процесі реалізації діяльності з АПЗ міжвідомчої та міжнародної взаємодії в сфері протидії порушенням законодавства України в умовах цифровізації; порядку збору, передачі, зберігання та аналізу даних про проведені розрахункові операції, а також запровадження альтернативного способу захисту та передачі до ДПІС України

даних, що формуються реєстраторами розрахункових операцій); 2) розроблення та прийняття Концепції та політики безпеки використання податковими органами (персоніфікованої) деперсоніфікованої інформації про платників податків та заходів щодо її реалізації; 3) подальшої імплементації актів права ЄС в національне законодавство, зокрема в аспекті уніфікації правових стандартів у сфері цифровізації АПЗ; 4) трансформації податкового законодавства в умовах застосування штучного інтелекту, блокчейну та інших цифрових та інформаційно-комунікативних технологій.

Розділ 2 присвячено правовому регулюванню реалізації функцій адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації, для чого авторкою охарактеризовано правові засади функціонування окремих сервісних інформаційних і цифрових технологій та інструментів, впроваджених в податкове адміністрування; розкрито правові засади здійснення податкового контролю в умовах цифровізації; висвітлено особливості правового регулювання адміністрування окремих податків і зборів в умовах цифровізації.

У розділі 3 авторкою окреслено правові засади взаємодії в сфері адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації, а саме: досліджено правові засади обміну інформацією між податковими органами та органами державної влади – держателями реєстрів та інших інформаційних платформ; визначено порядок обміну інформацією між податковими органами та іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та фінансовими установами в сфері виконання бюджетів за доходами в процесі реалізації діяльності з адміністрування податків і зборів; з'ясовано стан правового регулювання міжнародної взаємодії суб'єктів адміністрування податків і зборів в сфері протидії порушенням законодавства України, шахрайству та іншим порушенням, які впливають на фінансові інтереси ЄС в умовах цифровізації; запропоновано напрями удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів.

У дисертації О.М. Чудак аргументує низку наукових положень, висновків та пропозицій щодо удосконалення правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації (стор. 29 – 33), серед яких доцільно звернути увагу на такі.

1. Визначення цифрового податкового адміністрування як організаційно-управлінської діяльності спеціально уповноважених на реалізацію податкової політики органів державної влади з використанням інформаційних і цифрових технологій та інструментів, яка забезпечена нормативно-правовим регулюванням, що формується на принципах податкового планування, податкового регулювання та податкового контролю та спрямована на реалізацію функцій зазначених органів, дотримання інтересів платників податків, міжвідомчу і міжнародну співпрацю у сфері оподаткування тощо.

2. Вплив цифровізації адміністрування податків і зборів на податкові правовідносини (сприяння балансу приватних та публічних інтересів у податкових правовідносинах, спрощення реалізації прав та виконання обов'язків учасників податкових правовідносин, створення нових прав та

обов'язків суб'єктів, формування підстав переходу від податкового контролю до податкового моніторингу; забезпечення переходу від парадигми адміністративно-командного управління в податковій сфері до партнерсько-сервісного співробітництва податкових органів і платників податків, сприяння дотриманню податкової дисципліни, формуванню податкової культури тощо).

3. Виокремлення форм міжнародної взаємодії податкових органів у сфері адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації в Європейському Союзі (інформаційний обмін; процедура узгодження сум податкових зобов'язань; взаємна допомога у стягненні податкової заборгованості; подання повідомлень про невідповідності до Європейського офісу по боротьбі з шахрайством (OLAF) та річної звітності до Єврокомісії про випадки виявленого податкового шахрайства та інших порушень, пов'язаних із доходами ЄС, що впливають на фінансові інтереси ЄС тощо).

4. Характеристика системи нормативно-правового регулювання інформаційного обміну між податковими органами та органами державної влади – держателями державних реєстрів як ієрархічної трирівневої системи, що включає конституційні, адміністративні та податкові нормативно-правові акти.

5. Узагальнення недоліків функціонування окремих інформаційних та цифрових технологій, впроваджених в адміністрування податків і зборів, держателями яких є податкові органи (зокрема, електронного кабінету платника податків, Єдиного реєстру індивідуальних податкових консультацій, Реєстру форм електронних документів для фізичних осіб, Реєстру форм електронних документів) і запропонування напрямів удосконалення правового регулювання їх функціонування для усунення виокремлених недоліків.

6. Систематизація органів міжнародної взаємодії між податковими органами різних країн (ОЕСР, Група Світового банку, Міжнародний валютний фонд, Всесвітня митна організація) та характеристика їхніх функцій у сфері оподаткування.

7. Напрями удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів, до яких віднесено: розробка єдиного законодавчого акту, що регулює питання міжвідомчого інформаційного обміну; впровадження механізмів електронної ідентифікації та автентифікації відповідно до міжнародних стандартів; створення системи моніторингу та оцінки ефективності інформаційного обміну; розвиток механізмів захисту прав суб'єктів персональних даних; розширення системи міжнародних угод про обмін податковою інформацією; уніфікація стандартів електронного документообігу; розробка механізмів оперативного реагування на нові види податкових правопорушень; посилення захисту інформації при міжнародному обміні. Виокремлено основні напрями подальшого розвитку правового регулювання: систематизація законодавства; впровадження єдиних стандартів обміну даними; посилення механізмів захисту інформації; гармонізація з міжнародними стандартами.

У висновках дисертанткою сформульовано узагальнення, пропозиції та рекомендації, що відповідають вимогам наукової новизни та практичної

значущості. Список використаних джерел налічує 300 позицій. Кількість використаної сучасної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури є достатньою, при цьому спостерігається оптимальний баланс між використанням теоретичних праць у галузях адміністративного, фінансового, податкового, інформаційного права та нормативно-правовими актами у досліджуваній сфері. Слід, також, позитивно відзначити наявність достатньої кількості джерел, які характеризують зарубіжний досвід та досвід міжнародної співпраці податкових органів у сфері адміністрування податків і зборів в умовах цифровізації, що дало змогу авторці виокремити форми міжнародної взаємодії у протидії податковим правопорушенням (інформаційний обмін; процедура узгодження сум податкових зобов'язань; взаємна допомога у стягненні податкової заборгованості; подання повідомлень про невідповідності до Європейського офісу по боротьбі з шахрайством (OLAF) та річної звітності до Єврокомісії про випадки виявленого податкового шахрайства та інших порушень, пов'язаних із доходами ЄС, що впливають на фінансові інтереси ЄС).

Загалом дисертаційне дослідження з обраної теми О. М. Чудак здійснено на передовій методологічній основі, достатніх емпіричних даних та дослідженнях з фінансового, податкового, адміністративного та інформаційного права, на базі глибокого аналізу нормативно-правових актів та аргументованої полеміки.

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу та дозволяє констатувати високий науково-теоретичний рівень проведеного дослідження. В цілому роботу характеризує науковий, коректний стиль та вміння викладати матеріал, а сама робота відрізняється змістовною завершеністю, цілісністю та єдністю, свідчить про особистий внесок дисертантки в юридичну науку.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Оцінюючи позитивно науковий рівень дисертаційного дослідження та наукових публікацій Чудак О.М., можна висловити окремі зауваження дискусійного характеру або як такі, що потребують роз'яснень з боку авторки та/або додаткових аргументів.

1. Аналізуючи діяльність Державної податкової служби України стосовно впровадження інформаційних і цифрових технологій та інструментів в управлінську діяльність зі справляння податків і зборів, дисертантка пише, що таке впровадження дозволяє їй конкурувати з іншими органами публічного управління (стор. 30, 101, 109, 118, 209). Не зовсім зрозуміло, що вона має на увазі, оскільки публічне управління не передбачає конкуренції між своїми органами, а навпаки, організується таким чином, щоб забезпечувати взаємодію між ними.

2. В роботі авторка використовує поняття «інформаційно-комунікативні технології» (стор. 29, 54, 98, 105), «цифрові і інформаційні технології та інструменти» (стор. 108, 109, 118, 209), «цифрові та інформаційно-комунікативні технології» (стор. 64, 105, 108, 110, 112, 114, 207 тощо), «цифрові та інформаційно-комунікативні системи» (стор. 62, 97, 114) тощо,

при цьому в ряді випадків вона має на увазі тотожні поняття, в той час як інструменти цифровізації можна розглядати як підкатегорію інформаційно-комунікативних технологій. Відсутність однозначного термінологічного апарату ускладнює ідентифікацію об'єктів правового регулювання і створює враження термінологічної невизначеності. Це особливо важливо, коли йдеться про цифрову трансформацію як предмет правового впливу. На наш погляд, доцільно було б або надати відповідний термінологічний апарат, або в межах конкретного контексту застосовувати єдину категорію, що відповідає сутності правових процесів цифровізації.

3. Як напрям удосконалення правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів визначається трансформація законодавства в умовах впровадження штучного інтелекту та блокчейну (стор. 120, 222), проте ця думка не супроводжується аналітичним прогнозом щодо можливих правових колізій, викликів чи напрямів адаптації правового регулювання цифровізації адміністрування податків і зборів до цих технологій.

Наведені вище положення та зауваження мають рекомендаційний, дискусійний характер, не заперечують загальної позитивної оцінки наукового рівня дисертації та наукових публікацій, істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи О.М. Чудак та не зменшують її теоретичну та науково-практичну значимість як для науки, так і для правозастосовної практики.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація вносить свій внесок у розвиток юридичної науки та у дослідження актуальних проблем правового регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації. Аналіз дисертації О.М. Чудак та праць, опублікованих за темою дослідження, свідчить про актуальність теми, достатню обґрунтованість наукових положень, узагальнень, висновків та рекомендацій, сформульованих в дисертації, їх достовірність і новизну, повноту їх викладу в опублікованих працях у фахових виданнях. Дисертацію оформлено згідно з установленими вимогами, що висуваються для дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Самостійність цього дослідження не викликає сумнівів. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, розробок інших авторів, дотримано вимог норма законодавства про авторське право, надано достовірну інформацію щодо результатів наукової діяльності, використані методи дослідження, джерела інформації, що в свою чергу свідчить про відсутність порушення авторкою вимог академічної доброчесності.

У сукупності, наведені у відгуку позитивні положення щодо дисертації свідчать про вирішення дисертанткою актуальної наукової проблеми. Відповідно дисертаційна робота О.М. Чудак є самостійним науковим дослідженням, яке спрямоване на вирішення наукового завдання, містить теоретичні висновки і практичні рекомендації, що становлять безперечний інтерес для юридичної науки, науки адміністративного права та правозастосовної діяльності.

Загальний висновок по дисертації.

З урахуванням викладеного вище можна зробити висновок, що дисертація **ЧУДАК Олесі Миколаївни** «Правове регулювання адміністрування податків та зборів в умовах цифровізації» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її авторка – **ЧУДАК Олеся Миколаївна** за результатами публічного захисту заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та
адміністративного права Донецького
національного університету
імені Василя Стуса

Анжеліка КРАКОВСЬКА

